

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження. Одним із головних елементів здійснення і відтворення демократичного суспільства є принцип виборності влади. Вже кілька років у Верховній раді України лежить проект нового Виборчого кодексу, який передбачає механізм обрання народних депутатів за системою відкритих пропорційних списків. У листопаді 2017 року кодекс прийняли за основу і з тих пір його доопрацьовують. Якщо для більшості країн Європи демократичні вибори є нормою, то Україна лише стає на шлях демократії і від дієвості виборчого механізму залежить не лише якість влади, а і подальша перспектива демократичного розвитку всього суспільства. Важливість виборчої системи є великою, ця тема є актуальною сьогодні і цим вона зацікавила мене ще більше. **Мета дослідження:** виборча система України та її недоліки. **Об'єкт дослідження** - виборча система України. **Предмет дослідження:** основні проблеми виборчої системи сучасної України. **Завдання дослідження:** розглянути основні підходи до розкриття сутності поняття «виборча система»; визначити основні проблеми виборчої системи України; визначити основні тенденції розвитку виборчої системи України. Виборча система – це система суспільних відносин, пов'язаних з порядком організації і проведення виборів з метою формування представницьких органів публічної влади. В Україні парламент обирається на п'ять років, в його складі 450 депутатів: половину обирають за мажоритарною системою (проте від неї хочуть відмовитися), половину – за пропорційною системою із закритими списками. Завдяки інституту виборчої системи громадяни реалізують свої політичні права, оскільки мають реальну можливість обирати до органів державної влади та органів місцевого самоврядування своїх представників з метою здійснення державної влади в інтересах українського народу [3, с. 171]. В історії виборчого права є три найбільш відомі виборчі системи, що зумовлено порядком визначення результатів виборів: мажоритарна; пропорційна; змішана. В Україні мажоритарна виборча система. Вона має місце на виборах Президента України, депутатів до сільських, селищних рад, сільських, селищних та міських голів. Розрізняють три види мажоритарної виборчої системи: мажоритарна виборча система абсолютної більшості; мажоритарна виборча система відносної більшості; мажоритарна виборча система кваліфікованої більшості. Мажоритарна виборча система відносної більшості голосів діє в Україні під час другого туру виборів Президента України, тобто під час повторного голосування. Ця виборча система означає, що обраним вважається той кандидат (або список кандидатів), який отримав кваліфіковану більшість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні. Загалом питання ефективності мажоритарної виборчої системи у науці конституційного права залишається дискусійним, оскільки ця система має ряд недоліків, зокрема не відображає політичну структуру суспільства [1, с. 110]. При мажоритарній системі виникають і встановлюються безпосередні зв'язки між кандидатом і виборцями. Кандидати добре знають стан справ у своєму виборчому окрузі, інтереси виборців, особисто знайомі з їх найактивнішими представниками. Відповідно і виборці мають уявлення про те, кому вони довіряють захищати свої інтереси в органах влади; при мажоритарній системі на виборах перемагають представники сильнішої політичної течії. Це сприяє витісненню з парламенту та інших органів влади представників малих і середніх за своїм значенням партій; мажоритарна система сприяє виникненню і зміцненню тенденції до становлення у країнах, де вона використовується, дво- або трипартійних систем. У ній закладено можливість формування ефективно працюючого і стабільного уряду; вона дозволяє значним, добре організованим політичним партіям легко перемагати на виборах і створювати однопартійні уряди [2, с. 207]. Перевага системи полягає в її потенційному демократизмі, оскільки вона враховує інтереси й побажання більшості виборців. Недоліком же зазначеної виборчої системи є її не результативність. Якщо жодний кандидат не набрав необхідної кількості голосів (50% плюс 1 голос), то має відбутися повторне голосування [3, с. 203]. Для розподілу парламентських мандатів має значення тільки факт одержання кандидатом відносної більшості голосів; голоси, віддані всім іншим кандидатам, до уваги не беруться і пропадають; значна частина виборців країни залишається непередставленою в органах влади; партія, що одержала на виборах менше голосів, ніж її суперники, може виявитися представленою в парламенті більшістю депутатських місць; дві партії, що набрали однакову або приблизно рівну кількість голосів, проводять в органи влади неоднакове число кандидатів [5, с. 207]. **Висновки.** Отже, враховуючи, що для підвищення ефективності державного управління в Україні надзвичайно важливо мати стабільний уряд, який би підтримувався парламентською більшістю, можна прогнозувати подальшу модернізацію виборчої системи у напрямку визначення її оптимальної моделі. У дійсності все буде залежати від реальної розстановки політичних сил [6, с. 25]. Також важливою є демократія, але про неї можна говорити тоді, коли люди ставляться до влади лояльно і водночас вимогливо й критично, цінують власні інтереси, здатні їх відстоювати і разом з тим з повагою ставляться до інтересів та позицій інших. Демократичне суспільство формує свідомість, якій властиве розвинене почуття власної гідності, відповідальності та громадянського обов'язку, сприйняття держави як спільного дому всіх, хто там живе.

Список використаних джерел

1. Особливості трансформації виборчої системи сучасної України: автореф. дис. канд. політ. наук; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К., 2001. 16 с.
2. Виборча система, особливості виборчої системи України;
[URL://pidru4niki.com/1212012446889/pravo/viborcha_sistema_osoblivist_viborchoyi_sistemi_ukrayini](http://pidru4niki.com/1212012446889/pravo/viborcha_sistema_osoblivist_viborchoyi_sistemi_ukrayini)
3. Мохончук Б. С. Про вплив виборчих систем на політикоправові процеси (окремі аспекти питання). Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина: зб. тез наук. доповідей і повідомлення. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 26 травня 2016 року). Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2016. С. 26-30.
4. Політологічний аналіз еволюції виборчої системи сучасної України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2000, Вип. 34. С.63 – 68.
5. Виборча система як механізм сучасної демократії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2000, Вип. 32. С.56-61.
6. Проблема ефективності виборчої системи сучасної України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2001, Вип. 37. С.16-20.